

UZASADNIENIE

W dniu 6 marca 2015r. (data wpływu) powódka I. B. wniosła o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i zasądzenie od pozwanego (...)” Produkcja (...) Spółki z o.o. w Ł. kwoty 13.580zł z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 2340zł od dnia 17 listopada 2014r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 1985zł od dnia 28 grudnia 2014r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 3085zł od dnia 10 stycznia 2015r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 3085zł od dnia 16 lutego 2014r. do dnia zapłaty ,

- od kwoty 3085zł od dnia 22 lutego 2014r. do dnia zapłaty ,

oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych (pozew k. 2-3 akt).

Sprawa została skierowana do rozpoznania w postępowaniu zwykłym rozpoznawczym (zarządzenie k. 26 akt).

W odpowiedzi na pozew z dnia 13 maja 2015r. (data wpływu) pozwany „(...) Produkcja (...) Spółka z o.o. w Ł. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (odpowiedź na pozew k. 31-32 akt).

Pozwany w uzasadnieniu odpowiedzi na pozew przyznał, że zawarł z powódką wskazane w pozwie umowy. Jednakże prace objęte umowami nie zostały wykonane przez powódkę i stąd podstawa do odmowy zapłaty omówionego wynagrodzenia. Ponadto, wykonanie dzieła powinno być stwierdzone przez kierownika produkcji. Do takiego potwierdzenia nigdy nie doszło, więc nie było podstawy do wystawienia rachunku. Powyższe okoliczności ujawniły się dopiero po wystawieniu rachunku, stąd brak podstaw do zapłaty powódce za wykonanie dzieła (odpowiedź na pozew k. 31-32 akt).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Strony w dniu 15 kwietnia 2014r. zawarły na piśmie umowy, które w tytule wskazywały, że są to umowy o dzieło.

Umowa o dzieło nr (...). do serialu pt. roboczym (...) III cz. została zawarta między stronami procesu tj. (...) reprezentowanym przez prezesa zarządu Spółki, a powódką jako wykonawcą w dniu 15 kwietnia 2014r.

Powódka jako wykonawca zobowiązała się do pełnienia funkcji asystenta reżysera w okresie przygotowawczym do realizacji III części serialu pt. roboczym (...). Powódka miała wykonać umowę osobiście, według swej najlepszej wiedzy, zgodnie z wymaganiami artystycznymi, technicznymi i finansowymi studia. Dzieło miało być wykonane w terminie od 1 maja 2014r. do 31 lipca 2014r. Za wykonanie dzieła pozwany miał zapłacić powódce kwotę umowną wysokości 7020zł, płatną w ratach:

-I rata 2340zł po podpisaniu umowy i rozpoczęciu prac,

-II rata 2340zł po wykonaniu 50% prac,

-III rata 2340zł po zakończeniu prac. Każda rata miała być płatna w ciągu 30 dni od wystawienia rachunku potwierdzającego wykonanie dzieła przez kierownika produkcji (dowód: umowa k. 12).

Do umowy tej w dniu 17 lipca 2014r. zawarto aneks , w którym strony zgodnie ustaliły, że dzieło będzie wykonane od 1 maja 2014r. do dnia 31 października 2014r. Paragraf 5 umowy otrzymał brzmienie :

„ Za wykonanie dzieła (...) zapłaci wykonawcy kwotę umowną w wysokości 9005zł brutto, płatne w 4 ratach na podstawie rachunków wystawionych przez wykonawcę. Raty wypłacane będą według zaawansowania prac potwierdzonego przez kierownika produkcji filmu; raty od I do III płatne w wysokości 2340zł każda, rata IV w wysokości 1985zł płatna po zakończeniu dzieła. Każda rata zapłacona zostanie w ciągu 30 dni od daty wystawienia rachunku.”

Pozostałe zapisy umowy nie uległy zmianie. Aneks wprowadzono ze względu na wydłużenie okresu realizacji dzieła (dowód: aneks k. 13 akt).

W dniu 1 listopada 2014r. została zawarta kolejna umowa o dzieło nr (...) do filmu pod roboczym tytułem „C(...)”. Na podstawie tej umowy studio powierzyło powódce opracowanie i realizację strategii promocyjnej projektu pod roboczym tytułem „C.-Serce w murze”, przy czym prace wykonywane przez powódkę nie miały charakteru twórczego w rozumieniu prawa autorskiego. Powódka w ramach umowy zobowiązała się współpracować przy wykonywaniu dzieła z innymi członkami ekipy filmowej powołanej przez (...).

Powódka miała wykonać dzieło w terminie od dnia 1 listopada 2014r. do dnia 30 kwietnia 2015r. W trakcie wykonywania dzieła powódka była zobowiązana do udzielania na każde żądanie Studia wszelkich informacji o postępach prac nad dziełem oraz dotyczących współpracy z innymi członkami ekipy filmowej w zakresie wykonywania dzieła (dowód: umowa k. 14-15 akt).

W dniu 1 stycznia 2015r. zawarto do tej umowy aneks, w którym strony ustaliły, że termin wykonania dzieła przypada na okres od 1 listopada 2014r. do dnia 21 stycznia 2015r. Powódka jako twórca za stworzenie prac miała otrzymać wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 9255zł brutto, płatne w 3 równych ratach po 3085zł brutto każda z rat, przy czym rata miała być płatna na podstawie rachunków wystawionych przez wykonawcę (dowód: aneks do umowy k. 16 akt, zeznania powódki k. 117v akt czas 00:22:44).

Zawarte przez strony umowy w rzeczywistości nie były umowami o dzieło, ale umowami zlecenia, na podstawie których powódka miała wykonywać czynności z zakresu marketingu i dystrybucji z ustalonym wynagrodzeniem miesięcznym, stąd też w umowie płatność wynagrodzenia określona była w ratach miesięcznych (dowód: zeznania powódki k. 117 czas 00:12:32, k. 142v czas 00:59:23).

Obie strony godziły się na zawarcie na piśmie umowy, która odbiegała treścią od rzeczywistej umowy objętej wolą stron, bowiem tylko na taki rodzaj umów Spółka mogła uzyskać finansowanie od Państwowego Instytutu (...) oraz z funduszy unijnych (Fundusz Kreatywny (...)). Nie byłoby funduszy na zawarcie umowy o świadczenie usług marketingowych (dowód: zeznania powódki k. 116 v akt czas 00:06:07, k. 117 czas 00:08:55, k. 142v czas 00:59:23).

W Spółce nikt nie funkcjonował na podstawie umowy o pracę (dowód: zeznania powódki k. 117 akt czas 00:05:55, k. 142v czas 00:59:23, zeznania świadka M. P. (1) k. 142v czas 00:06:37, zeznania świadka K. G. k. 142v akt czas 00:34:09).

Powódka zajmowała w Spółce konkretne stanowisko, była kierownikiem marketingu i dystrybucji i w taki sam sposób stanowisko powódki było określone na służbowych wizytówkach (dowód: wizytówka k. 115 akt, zeznania powódki k. 116 v akt czas 00:06:07, k. 142v czas 00:59:23).

Powódka współpracowała z pozwaną Spółką **od marca 2014r. do stycznia 2015r.** na podstawie umów nazwanych umowami o dzieło. Do obowiązków powódki w rzeczywistości należały sprawy marketingu i dystrybucji, w tym sprzedaż i promocja filmów pozwanej Spółki, współpraca z kontrahentami, promocja wśród kontrahentów działalności pozwanej Spółki oraz dystrybucja oferty do firm stop motion. Powódka przejęła też część obowiązków M. M. (obecnie P.), która była rzecznikiem prasowym Spółki oraz zajmowała się marketingiem i działaniami „public relations”. (dowód: korespondencji mailowa pozwanej Spółki k. 50, 56-99, 101-105 akt, zeznania powódki k. 116 v-117 akt czas 00:16:33, 00:20:24, k. 142v czas 00:59:23, zeznania świadka M. P. (1) k. 142v czas 00:06:37, zeznania świadka

K. G. k. 142v akt czas 00:34:09, zeznania świadka A. P. k. 119v czas 00:01:47, zeznania świadka Z. Ż. k. 120-120v czas 01:16:26).

Na temat świadczeń wykonywanych przez powódkę w ramach umowy i konieczności przygotowania rachunków dla powódki za maj i czerwiec 2014r. oraz konieczności zapewnienia jej środków finansowych na zapłatę wynagrodzenia od sierpnia 2014r. kierownik produkcji K. G. rozmawiała z członkiem zarządu pozwanej Spółki (...). A. P. w pełni akceptował taki sposób finansowego rozliczenia umowy z zawartą z powódką, jak z innymi osobami. Na ten temat była prowadzona korespondencja mailowa między K. G., a A. P. (dowód: korespondencji mailowa pozwanej Spółki k. 50, 56-99, 101-105 zeznania powódki k. 116 v-117 akt czas 00:20:24, k. 142v czas 00:59:23,).

Kierownikiem produkcji przy serialu pt. roboczym (...) III cz. był A. P.. Powódka wykonywała przy tym projekcie prace poza pisemną umową. Powódka pomagała też kierownikowi w scenariuszach i opracowywaniu nowych zmian, opracowywaniu projektu zgodnie z wymaganiami telewizji. W związku z tym, że powódka współpracowała z telewizjami, to wskazywała co trzeba poprawić. (dowód: zeznania świadka A. P. k. 118v -119 czas 00:39:43, 00:46:24

Reżyserem serialu pt. roboczym (...) III cz. był K. B., ale bezpośrednio nie współpracował z powódką (dowód: zeznania świadka K. B. k. 121v czas 01:41:23

Pozwany akceptował terminowość, jakość wykonywanych przez powódkę świadczeń i nie miał żadnych zastrzeżeń. W przypadku sprzedaży dla telewizji licencji, Z. Ż. i A. P. musieli zaakceptować wynegocjowane przez powódkę kwoty (dowód: zeznania powódki k. 116 v-117 akt czas 00:20:24, k. 142v czas 00:59:23, zeznania świadka M. P. (1) k. 142v czas 00:06:37, zeznania świadka K. G. k. 142v akt czas 00:34:09).

Powódka była cenionym pracownikiem (dowód: zeznania powódki k. 118 akt czas 00:27:304, k. 142v czas 00:59:23, zeznania świadka M. P. (1) k. 142v czas 00:06:37, zeznania świadka K. G. k. 142v akt czas 00:34:09)

Dzięki usługom świadczonym przez powódkę w ramach marketingu i dystrybucji Spółka zawarła z kontrahentami w okresie od lutego 2014r. do grudnia 2014r. umowy na łączną wartość 188.823,06zł. Powódka na własne potrzeby zrobiła zestawienie tych umów (dowód: zestawienie umów k, 127-133 akt).

Powódka wykonywała również inne czynności niżby to wynikało z umowy o dzieło nr (...) z dnia 31 stycznia 2014r. Nigdy nie była drugim asystentem kierownika produkcji. Powódka wykonywała czynności z zakresu marketingu i dystrybucji. Pozwana Spółka nie kwestionowała powyższego i przelała na konto powódki wynagrodzenie w dniu 19 marca 2014r. oraz w dniu 21 października 2014r. (dowód: potwierdzenia przelewu k. 51, 52,53,54 umowa o dzieło k. 55, maile k. 50, 56-99, 101-105 , zeznania powódki k. 116 v akt czas 00:03:16 , k. 142v czas 00:59:23).

W oparciu o umowy i w związku z wykonaniem ich przez powódkę, pozwana Spółka sama przygotowywała rachunki dla powódki i przedstawiła je do podpisu powódce. Spółka przygotowała i powódka podpisała jako wykonawca i wystawca rachunki w dniach:

- 16 października 2014r. do umowy o dzieło nr (...) na kwotę 2340zł,

- 27 listopada 2014r. do umowy o dzieło nr (...) + aneks na kwotę 1985zł,

- 9 grudnia 2014r. do umowy o dzieło nr (...) na kwotę 3085zł,

-15 stycznia 2015r. do umowy o dzieło nr (...) na kwotę 3085zł,

-21 stycznia 2015r. do umowy o dzieło nr (...) na kwotę 3085zł (dowód: rachunki k. 7-11 akt, zeznania powódki k. 116 v akt czas 00:03:16 , k. 142v czas 00:59:23, zeznania świadka K. G. k. 142v akt czas 00:34:09).

Rachunki zostały zatwierdzone pod względem merytorycznym przez kierownika produkcji K. G. i zatwierdzone do wypłaty przez ówczesnego prezesa zarządu pozwanej Spółki (...) (dowód: Rachunki potwierdzały wysokość należnego powódce wynagrodzenia (dowód: rachunki k. 7-11 akt, zeznania powódki k. 117v akt czas 00:22:44, k. 118 czas

00:35:01, 142v czas 00:59:23, zeznania świadka K. G. k. 142v akt czas 00:34:09, zeznania świadka Z. Ż. k. 120v czas 01:29:29, 01:32:32, 01:35:29).

Pozwana nie zapłaciła powódce za wykonane świadczenia w ramach umów nazwanych umowami o dzieło z powodu problemów finansowych (dowód: zeznania powódki k. 118 akt czas 00:27:30, k. 142v czas 00:59:23, zeznania świadka K. G. k. 142v akt czas 00:34:09).

Powódka była też zatrudniona w Fundacji Filmowej S. M. w Ł. na ¼ etatu w ramach umowy o pracę na czas określony na stanowisku specjalisty ds. marketingu studia dźwiękowego z wynagrodzeniem miesięcznym 420zł brutto. Umowa została zawarta w dniu 30 kwietnia 2014r. Dzień rozpoczęcia pracy określono na 1 maja 2014r., a czas zakończenia 31 grudnia 2014r. Do umowy zawarto aneks, zmieniając rodzaj umowy na czas określony z wynagrodzeniem 438 zł miesięcznie brutto. Aneks miał zastosowanie od dnia 11 stycznia 2015r. Osoby mające zawarte umowy o dzieło były zatrudniane przez Fundację tylko po to, by mieć opłacone składki do ZUS. Prace, które powódka wykonała dla Fundacji zostały rozliczone i powódka uzyskiwała stosowne wynagrodzenie (dowód: okoliczność bezsporna, zeznania świadka Z. Ż. k. 120 czas 01:16:26, umowa o pracę k. 135 akt, zeznania powódki k. 142v czas 00:59:23).

Powódka wraz z innymi wierzycielami pismem z dnia 4 lutego 2015r. doręczonym pozwanemu w dniu 5 lutego 2015r. wezwała do zapłaty na swoją rzecz łącznie kwoty 13.500 zł na podstawie wystawionych rachunków, które pozwany zaakceptował (dowód: wezwanie do zapłaty z dowodem doręczenia k. 17 -19v akt).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy należy podnieść, że:

1. W toku procesu powódka cofnęła wniosek o przesłuchanie świadków: B. M., I. P., M. P. (2).
2. Zeznania świadka K. B. zawnioskowanego przez stronę pozwaną, który był reżyserem serialu pt. roboczym (...), potwierdziły jednoznacznie, że powódka nigdy nie pełniła funkcji asystenta reżysera w okresie przygotowawczym do realizacji III części serialu pt. roboczym (...). Jest to zresztą zgodne z twierdzeniami powódki, iż umowy o dzieło zawarte na piśmie były tylko dla pozorów, a powódka miała zupełnie inny zakres obowiązków.
3. Zeznania świadków zawnioskowanych przez powódkę K. G., M. P. (1), a i zeznania świadków zawnioskowanych przez pozwaną Spółkę (...), A. P. potwierdziły jednoznacznie, że osoby współpracujące ze Spółką na podstawie umów o dzieło, w tym i powódka, w rzeczywistości wykonywały inne świadczenia, a rodzaj umowy podpisywanej na piśmie warunkowany był dotacjami uzyskiwanymi na produkcję filmową. Było powszechną praktyką, że Spółka nie zawierała umów o pracę, a gwarancja comiesięcznych dochodów wykonawców umów wynikała z zapisów o ryczałtowym wynagrodzeniu, płatnym w ratach miesięcznych. Dodatkowo, osoby zawierające umowy o dzieło były zatrudniane w Fundacji „S. M. na ¼ etatu był mieć opłacane świadczenia do ZUS i ubezpieczenie zdrowotne. Wynagrodzenie z umów było pomniejszane o wypłaty dokonywane przez Fundację. Fundacja z pracownikami rozliczała się na bieżąco i pracownicy również wykonywali świadczenia na rzecz Fundacji, przy czym nie kolidowało to z pracami na rzecz Spółki, bowiem umowy o dzieło wskazywały jedynie czas trwania umowy, nie normowały czasu wykonywania usługi na miejscu w Spółce.
4. Zeznania świadków: K. G., M. P. (1), Z. Ż., A. P. potwierdziły zeznania powódki, że wykonała swoje świadczenia z zakresu marketingu i dystrybucji w okresie obowiązywania umów przy projektach objętych umowami, przy czym w mniejszym zakresie co do opracowania i realizacja strategii promocyjnej projektu pod roboczym tytułem „(...)”, bowiem powódka pracowała do początków stycznia 2015r. i już wtedy Spółka miała problemy finansowe. Jak wynika z zebranego materiału dowodowego, Spółka nie miała zastrzeżeń do jakości świadczenia powódki, rachunki były akceptowane przez Spółkę pod względem rachunkowym i merytorycznym, były zatwierdzone do wypłaty, a brak ich realizacji nie wynikał z zastrzeżeń co do wykonania umowy przez powódkę tylko z braku środków finansowych w Spółce, która na datę wyrokowania, jak wynika z oświadczeń samego pozwanego, ma 2 mln. długów.

5. Zeznania prezesa pozwanej Spółki nie wniosły nic istotnego do sprawy, bowiem nie wykonywał on swojej funkcji w okresie zawierania i realizacji umów przez powódkę, nie posiadał żadnej wiedzy na temat obowiązujących w Spółce praktyk dotyczących zawierania takich kontraktów i zasad „zatrudniania” pracowników. Twierdzenia o wykonywanym audycie co do ilości, jakości i czasu świadczeń wykonywanych między innymi przez powódkę (około 40% tego co powódka wykazuje) nie mogą podważyć ustaleń co do wykonania przez powódkę umowy o świadczenie usług marketingowych i dystrybucji, skoro pozwany nie przedłożył w toku procesu żadnego dokumentu chociażby z częściowej kontroli, nie wnioskował o udzielenie terminu celem złożenia takiego dokumentu. Trudno zatem stwierdzić, jak przebiegał audyt, co brano pod uwagę, a i powódka pozbawiona została możliwości weryfikacji i oceny czynności kontrolnych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się w pełni zasadne.

Zgodnie z art. 627k.c. przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.

Wysokość wynagrodzenia za wykonanie dzieła można określić przez wskazanie podstaw do jego ustalenia. Jeżeli strony nie określiły wysokości wynagrodzenia ani nie wskazały podstaw do jego ustalenia, poczytuje się w razie wątpliwości, że strony miały na myśli zwykle wynagrodzenie za dzieło tego rodzaju. Jeżeli także w ten sposób nie da się ustalić wysokości wynagrodzenia, należy się wynagrodzenie odpowiadające uzasadnionemu nakładowi pracy oraz innym nakładom przyjmującego zamówienie (art. 828§1 k.c.).

Jeżeli przyjmujący zamówienie wykonywa dzieło w sposób wadliwy albo sprzeczny z umową, zamawiający może wezwać go do zmiany sposobu wykonania i wyznaczyć mu w tym celu odpowiedni termin. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu zamawiający może od umowy odstąpić albo powierzyć poprawienie lub dalsze wykonanie dzieła innej osobie na koszt i niebezpieczeństwo przyjmującego zamówienie (art. 636§1 k.c.).

W braku odmiennej umowy przyjmującemu zamówienie należy się wynagrodzenie w chwili oddania dzieła. Jeżeli dzieło ma być oddane częściami, a wynagrodzenie zostało obliczone za każdą część z osobna, wynagrodzenie należy się z chwilą spełnienia każdego ze świadczeń częściowych (art. 642 k.c.).

Zgodnie z art. 644k.c. dopóki dzieło nie zostało ukończone, zamawiający może w każdej chwili od umowy odstąpić płacąc umówione wynagrodzenie. Jednakże w takim wypadku zamawiający może odliczyć to, co przyjmujący zamówienie oszczędził z powodu nie wykonania dzieła (art. 644 k.c.).

W ustalonym stanie faktycznym nie ulega wątpliwości, że strony nie zawarły umowy o dzieło.

Między stronami doszło do zawarcia w dniu 1 kwietnia 2014r. dwóch umów o świadczenie usług dystrybucji i marketingu przy:

- realizacji III części serialu pt. roboczym (...),
- projekcie pod roboczym tytułem „(...)”.

Do obowiązków powódki należały sprawy marketingu i dystrybucji, w tym sprzedaż i promocja filmów pozwanej Spółki, współpraca z kontrahentami, promocja wśród kontrahentów działalności pozwanej Spółki, dystrybucja oferty do firm stop motion oraz częściowo wykonywanie obowiązków należących do funkcji rzecznika prasowego Spółki. Powódka za swoje świadczenie miała uzyskać wynagrodzenie ryczałtowe, płatne miesięcznie. Powódka należycie wykonała umowę, natomiast pozwana Spółka nie wykonała swojego świadczenia wzajemnego, pieniężnego i nie wypłaciła powódce wynagrodzenia objętego żądaniem pozwu.

Podstawy prawnej roszczeń powódki należy zatem upatrywać art. 734 § 1 k.c. w związku z art. 750 k.c., i art. 471 k.c. Stosunek prawny nawiązany przez strony należy zakwalifikować jako umowę o świadczenie usług marketingu i sprzedaży, nie zaś jako umowę o dzieło.

Przepis art. 750 k.c. artykułu stanowi, że do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Zastosowanie przepisu art. 750 k.c. oznacza zawsze konieczność uprzedniego ustalenia zakresu stanów faktycznych objętych określeniem "umowy o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami". Definicja ta zawiera z jednej strony element pozytywnego oznaczenia - umowie takiej ma przysługiwać cecha umów o świadczenie usług oraz - co jest istotne - element oznaczenia negatywnego - dokonanie świadczenia danego rodzaju nie może być przedmiotem zobowiązania wynikającego z umów uregulowanych innymi przepisami prawa cywilnego. Dla interpretacji treści art. 750 k.c. istotne jest przyjęte założenie, że przepis ten nie dotyczy stanów faktycznych pozwalających na ich subsumpcję pod którykolwiek kodeksowy typ o świadczenie usług.

Zgodnie z art. 734 § 1 k.c. przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie. W braku odmiennej umowy zlecenie obejmuje umocowanie do wykonania czynności w imieniu dającego zlecenie. Przepis ten nie uchybia przepisom o formie pełnomocnictwa (art. 734 § 2 k.c.)

Dającego zlecenie jest uprawniony do wskazania sposobu wykonania zlecenia.

Wskazanie sposobu wykonania zlecenia może mieć miejsce zarówno przy zawarciu umowy, jak i w toku jej wykonywania. Wskazówki mogą mieć charakter szczegółowy i imperatywny, ale również mogą mieć charakter ogólny.

Przepis art. 735 § 1 k.c. określa domniemanie odpłatności zlecenia. Zgodnie z jego brzmieniem jeżeli ani z umowy, ani z okoliczności nie wynika, że przyjmujący zlecenie zobowiązał się wykonać je bez wynagrodzenia, za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie. W myśl art. 735 § 2 k.c. jeżeli nie ma obowiązującej taryfy, a nie umówiono się o wysokość wynagrodzenia, należy się wynagrodzenie odpowiadające wykonanej pracy. Oznacza to, że przyjmującemu należy się wynagrodzenie za dokonaną lub dokonane czynności prawne nawet wówczas, jeżeli strony wyraźnie tej kwestii w umowie nie rozstrzygnęły. Brak odpłatności w zleceniu powinien w zasadzie zostać postanowiony przez umowę stron. Ustawa dopuszcza jednakże możliwość odwołania się w tym względzie do "okoliczności" towarzyszących konkretnemu zobowiązaniu."

Stosownie do art. 740 k.c. przyjmujący zlecenie powinien udzielać dającemu zlecenie potrzebnych wiadomości o przebiegu sprawy, a po wykonaniu zlecenia lub po wcześniejszym rozwiązaniu umowy złożyć mu sprawozdanie. Powinien mu wydać wszystko, co przy wykonaniu zlecenia dla niego uzyskał, chociażby w imieniu własnym. Dający zlecenie powinien zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia, wraz z odsetkami ustawowymi; powinien również zwolnić przyjmującego zlecenie od zobowiązań, które ten w powyższym celu zaciągnął w imieniu własnym (art. 742 k.c.)

Dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Powinien jednak zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia; w razie odpłatnego zlecenia obowiązany jest uiścić przyjmującemu zlecenie część wynagrodzenia odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom, a jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, powinien także naprawić szkodę (art. 746 § 1 k.c.). Również przyjmujący zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Jednakże gdy zlecenie jest odpłatne, a wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, przyjmujący zlecenie jest odpowiedzialny za wyrządzoną tym szkodę (art. 746 § 2 k.c.).

W myśl przepisu art. 746 § 3 k.c., żadna ze stron nie można zrzec się z góry uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z ważnych powodów.

W niniejszej sprawie, mając na uwadze poczynione ustalenia faktyczne należało zatem przyjąć pozorność umowy o dzieło.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Pozorność oświadczenia woli nie ma wpływu na skuteczność odpłatnej czynności prawnej, dokonanej na podstawie pozornego oświadczenia, jeżeli wskutek tej czynności osoba trzecia nabywa prawo lub zostaje zwolniona od obowiązku, chyba że działała w złej wierze (§ 2 art. 83 k.c.).

Świadczenie jest złożone dla pozorów, tzn. że jest symulowane. Symulacja ta musi się składać z dwóch elementów. Po pierwsze, strony, które dokonują takiej czynności prawnej, próbują wywołać wobec osób trzecich rzeczywiste, prawdziwe przeświadczenie, że ich zamiarem jest wywołanie skutków prawnych, objętych treścią ich oświadczeń woli. Ten zamiar wywołania wrażenia może być objawiany także wobec władz publicznych czy notariusza, przed którym składane są oświadczenia (por. wyr. SN z dnia 11 maja 2007 r., I CSK 70/07, Lex nr 287785: pozorność czynności prawnej polega m.in. na tym, że strony przejawiają zamiar np. zbycia prawa, podejmując - w razie potrzeby - pewne czynności, pomimo że w rzeczywistości ich wolą jest wyeliminowanie skutków dokonywanej czynności prawnej). Po drugie, musi między stronami istnieć tajne, niedostępne osobom trzecim porozumienie, że te oświadczenia woli nie mają wywołać zwykłych skutków prawnych (akt konfidencji); porozumienie co do tego, że zamiar wyrażony w treści symulowanych oświadczeń woli nie istnieje lub że zamiar ten jest inny niż ujawniony w symulowanych oświadczeniach.

Z powodu tajności tego porozumienia z reguły wyrażane jest ono *per facta concludentia*, przez sam fakt uczestniczenia w akcie pozornym (por. wyr. SN z dnia 25 lutego 1998 r., II CKN 816/97, Lex nr 56813, w którym sąd stwierdził, że brak zamiaru wywołania skutków prawnych musi zostać przejawiony wobec drugiej strony czynności prawnej tak otwarcie, aby miała ona pełną świadomość co do pozorności złożonego wobec niej oświadczenia woli i co do rzeczywistej woli jej kontrahenta i w pełni się z tym zgadzała).

Na pozorność muszą się składać oba te elementy łącznie. Brak któregośkolwiek z tych elementów, np. brak tego tajnego porozumienia albo ujawnienie na zewnątrz zamiaru wywołania skutków prawnych innych niż objęte treścią oświadczeń woli wyłącza zaistnienie pozorności. Oba akty - pozorna czynność prawna i akt konfidencji muszą być ze sobą intelektualnie i czasowo powiązane; jedno zdarzenie musi zawierać w sobie dokonanie czynności prawnej pozornej, jawnej dla osób trzecich, i zawarcie aktu konfidencjonalnego.

Nie można zatem przyjąć, że czynnością pozorną jest czynność prawna, którą strony zawarły w rzeczywistym zamiarze wywołania skutków prawnych, a następnie powzięły wolę odwrócenia jej skutków prawnych, "upozornienia", "dewalidacji" tej czynności (przemawia za tym wykładnia gramatyczna przepisu art. 83 § 1 k.c., który stanowi, iż "nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów"). Dopuszczenie możliwości upozornienia czynności *ex post* oznaczałoby podważenie pewności obrotu prawnego, możliwość uchylecia *ex post* przez strony skutków każdego aktu prawnego.

Oświadczenie woli dotknięte pozornością musi zawierać wszelkie znamiona oświadczenia woli składanego "na serio", oświadczenia woli w rozumieniu art. 60 k.c. Nie jest więc pozorne oświadczenie woli zademonstrowane przez wykładowcę podczas zajęć czy przez aktora na scenie. Oświadczenie pozorne musi być oświadczeniem woli istniejącym, musi mieć konstytutywne cechy zdarzeń prawnych tej kategorii. Składający pozorne oświadczenie woli nie ma rzeczywistej woli wywołania skutków prawnych, jednak jego zachowanie musi być obiektywnie czytelne jako dostateczny przejaw takiej woli. Zresztą dla bytu oświadczenia woli konieczne jest właśnie, aby składający je zachowywał się w sposób czytelny dla uczestników obrotu jako nakierowany na wywołanie określonego skutku prawnego, nie zaś aby rzeczywiście, w swym subiektywnym odczuciu, miał wolę wywołania skutków prawnych.

Niezgodność rzeczywistego zamiaru stron z treścią czynności prawnej musi odnosić się do jej skuteczności prawnej, woli powołania do życia określonego stosunku prawnego. Nie powoduje pozorności wskazanie przez strony fałszywych

pobudek, daty lub miejsca zawarcia umowy, powołanie się na nieprawdziwe fakty, wadliwe nazwanie umowy lub poszczególnych praw i obowiązków.

Kolejną przesłanką uznania czynności za pozorną jest złożenie oświadczenia woli drugiej stronie. Brzmienie przepisu art. 83 § 1 zd. 1 k.c. zdaje się wskazywać, iż dotyczy on tylko umów. Głębsza analiza wskazuje, że pozorność może dotyczyć także czynności prawnych jednostronnych, jednakże tylko takich, w których oświadczenie woli skierowane jest do oznaczonego adresata. Wynika to z kolejnej przesłanki, jaką jest zgoda adresata czynności prawnej na jej pozorny charakter (por. oferta skierowana do oznaczonego adresata może być dotknięta pozornością, np. gdy między oferentem i oblatem występuje tajne porozumienie mające na celu zmobilizowanie osoby trzeciej do podwyższenia ceny w umowie sprzedaży, w toku negocjacji) (tak B. Lewaszkiewicz-Petrykowska, *Wady oświadczenia woli...*, op. cit., s. 57-58; wydaje się, że odmiennie K. Pietrzykowski (w:) K. Pietrzykowski, *Komentarz*, t. I, 1997, s. 225).

Trzecią przesłanką jest zgoda drugiej strony czynności prawnej na jej pozorny charakter. Brak zgody takiej osoby, czyli sytuacja, w której tylko jedna ze stron ma zamiar nadać swemu oświadczeniu walor pozorności i nie uzyskuje na to zgody drugiej strony (tzw. zastrzeżenie potajemne - *reservatio mentalis*), nie skutkuje pozornością czynności prawnej. Czynność jest ważna i wywołuje zwykle skutki prawne, objęte treścią oświadczeń woli obu stron. Stanowisko to znalazło odzwierciedlenie w wyr. NSA z dnia 19 grudnia 2006 r. (I FSK 318/06, Lex nr 262739): dla przyjęcia, że doszło do dokonania czynności prawnej dla pozoru, nie wystarczy ustalenie, że jedna ze stron umowy nie miała zamiaru wywołania skutków prawnych, ale nie powiadomiła o tym drugiej strony.

Ujawnienie przed osobami trzecimi, że czynność ma mieć charakter pozorny, pozbawia zachowanie stron cech czynności prawnej, czyli złożenia zgodnych oświadczeń woli z zamiarem wywołania skutków prawnych. Wówczas czynność nie wywołuje skutków prawnych, można powiedzieć, że czynność prawna w ogóle nie dochodzi do skutku ze względu na brak, choćby zewnętrznej demonstracji, zamiaru wywołania skutków prawnych.

Pozorność jest wadą, która dotyczy musi wszystkich zgodnych oświadczeń woli, wchodzących w skład czynności prawnej. Jeżeli w czynności uczestniczą więcej niż dwie strony (np. w umowie spółki cywilnej tworzonej przez kilku wspólników), tajne porozumienie musi obejmować je wszystkie; jeżeli dotyczy ono tylko niektórych stron czynności prawnej, podobnie jak *reservatio mentalis*, nie powoduje pozorności czynności prawnej. Dlatego można tu mówić nie tylko o wadzie oświadczenia woli, lecz także o wadzie czynności prawnej. Dochodzi tu bowiem do zawarcia pomiędzy stronami czynności prawnej umowy *sui generis* o niewywoływaniu przez czynność pozorną zwykłych skutków prawnych. Treść tej umowy może być znana wyłącznie stronom pozornej czynności prawnej.

Odnosząc powyższe rozważania do przedmiotowej sprawy, należy wskazać, że strony procesu złożyły zgodne oświadczenia woli stron co do treści czynności prawnej, wspólnie ustaliły jej postanowienia łącznie z wynagrodzeniem powódki, czas trwania umowy. Ustalenia stron w rzeczywistości odpowiadały umowie o świadczenie usług marketingu i dystrybucji, natomiast strony na piśmie zawarły umowę o dzieło, która miała ukryć treść rzeczywistej czynności prawnej. Symulacja, co nie jest przedmiotem sporu, wynikała z faktu, iż na umowy o dzieło pozwana Spółka uzyskiwała dotacje z Instytutu (...). Zawieranie pozornych umów na piśmie, które w rzeczywistości „przykrywały” faktyczne ustalenia co do zakresu świadczeń wykonawców było powszechną praktyką w ozwanej Spółce.

Reasumując, Sąd przyjął podstawę roszczeń powódki z art. 734 § 1 k.c. w związku z art. 750 k.c. oraz art. 471 k.c. i uwzględnił w całości powództwo zgodnie z żądaniem pozwu.

O odsetkach ustawowych sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Na koszty należne powódce złożyły się: opłata od pozwu, opłata od pełnomocnictwa, koszty zastępstwa procesowego w stawce podstawowej. Brakującą opłatę od pozwu Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Łodzi.